Stuk **198** (1999-2000) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

9 februari 2000

HOORZITTING

**met de heer Shaul Amor, ambassadeur van Israël in België,
over de huidige stand van het vredesproces in het Midden-Oosten**

VERSLAG

**Namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Patrick Hostekint**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luk Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weyts ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

mevrouw Lisette Croes, de heer Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Paul Van Grembergen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen.

INHOUD

Blz.

I. Uiteenzetting door de heer Shaul Amor, ambassadeur van Israël 4

II. Tussenkomsten van de leden 5

III. Replieken van de heer Shaul Amor, ambassadeur van Israël 9

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden werd op 20 januari 2000 een hoorzitting gehouden met de heer Shaul Amor, ambassadeur van Israël in België, over de recentste ontwikkelingen in het vredesproces in het Midden-Oosten.

Deze hoorzitting dient mee gesitueerd te worden in het kader van het op 18 januari 2000 bij het Vlaams Parlement aanhangig gemaakte ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de Euromediterrane overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en de staat Israël anderzijds, met de bijlagen I, II, III, IV, V, VI, VII, de protocollen 1 tot 5, en de slotakte, ondertekend in Brussel op 20 november 1995 [Stuk 168 (1999-2000) – Nr. 1].

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER SHAUL AMOR, AMBASSADEUR VAN ISRAËL

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Ik wil om te beginnen even kort de voorgeschiedenis schetsen van de bespreking die wij vandaag zullen houden. De Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden heeft tijdens de vorige legislatuur, meer bepaald op datum van 11 december 1997, beslist om sine die de behandeling op te schorten van het nog door de vorige regering ingediende ontwerp van decreet houdende instemming met de Euromediterrane associatieovereenkomst met Israël [Stuk 676 (1996-1997) – Nr. 1]. Dit uit onvrede met de toenmalige gang van zaken in het Israëlisch-Palestijns vredesproces. In de loop van januari 1998 werd dienaangaande nog een hoorzitting georganiseerd met de toenmalige ambassadeur van Israël, de heer Harry Kney-Tal, en de toenmalige en ook huidige vertegenwoordiger van de Palestijnen, de heer Shawki Armali. Het was de bedoeling het verslag van deze hoorzittingen op te nemen als bijlage bij het te bespreken stuk. Aangezien men het ontwerp in kwestie daarna echter niet meer in bespreking wenste te nemen werd hiervan enkel een document voor intern gebruik opgesteld.

We hebben vandaag de ambassadeur van Israël, de heer Shaul Amor, te gast voor een algemene oriënterende toelichting bij de binnenlandse evolutie in Israël en bij de evolutie van het vredesproces in het Midden-Oosten. Deze toelichting kan ons helpen bij het bepalen van ons standpunt tegenover dit ondertussen opnieuw ingediende belangrijke Europees associatieverdrag. Ik heet de ambassadeur hartelijk welkom in het Vlaams Parlement in het algemeen, en in deze commissie in het bijzonder.

De heer Shaul Amor, ambassadeur van Israël in België : Ik dank het Vlaams Parlement voor deze gelegenheid tot dialoog. Ik maakte vroeger deel uit van het Israëlisch parlement en was zelfs enige tijd minister van Sociale Zaken. Ik weet dus uit eigen ervaring dat parlementair werk zeer interessant is. Ik dank u voor deze uitnodiging, en wens u succes toe met uw werkzaamheden.

Ik wens ook de Vlaamse regering te danken voor de recente goedkeuring van het akkoord tussen Vlaanderen en Israël inzake samenwerking op het gebied van onderzoek en ontwikkeling in de industrie.

Door de nieuwe politieke situatie die ontstaan is in Israël, is sinds acht maanden het vredesproces in het Midden-Oosten weer volop op gang gekomen. U bent ongetwijfeld op de hoogte van de vooruitgang in de besprekingen met Syrië. Ook de gesprekken tussen Israël en de Palestijnen werden weer opgestart. Ik heb hier in België overigens ook al de vertegenwoordigers van de Palestijnen gesproken. De actuele haperingen in de gesprekken zijn volgens mij van veeleer technische aard.

In dit vredesproces zullen drie belangrijke stappen worden gezet. Ten eerste zal het akkoord van Sharm-El-Sheikh van september 1999 worden uitgevoerd, waardoor ongeveer 40% van het grondgebied van Cisjordanië onder Palestijnse controle zal komen. Ten tweede aanvaardt Israël dat er een aanvang wordt gemaakt met de bouw van een Palestijnse haven in Gaza. Project dat overigens wordt ondersteund vanuit Europa en door de Arabische wereld. Ten derde zullen heel wat Palestijnse gevangenen in Israël worden vrijgelaten. Nog in deze eigenste week zullen trouwens, naar aanleiding van een islamitische feestdag, nog verdere vrijlatingen volgen.

We boeken dus duidelijk vooruitgang in het vredesproces. Arafat ontmoet vandaag overigens president Clinton. We hopen dat we in september van dit jaar – of eventueel iets later – tot een definitief vredesakkoord kunnen komen tussen de Palestijnen en Israël.

Voor wat dan Syrië betreft. Zoals u weet werden de gesprekken die in de Verenigde Staten waren opgestart tussen Israël en Syrië – gesprekken die overigens erg veelbelovend leken – ondertussen

opgeschort. Men heeft me verteld dat dit een typische strategie van Syrië is. Het cruciale onderdeel van de besprekingen is de vastlegging van de grens tussen Syrië en Israël. Israël is, in algemene zin, bereid om de Golanhoogvlakte uit handen te geven. U moet begrijpen dat dit voor ons nochtans zeer moeilijk is : de Golanhoogte is niet alleen essentieel voor de veiligheid van ons land, maar is tevens de bron van water. Het uit handen geven van de Golanhoogte moet voor ons dan ook gepaard gaan met strikte afspraken voor de toekomst. Syrië is het daar niet mee eens. Zij willen dat Israël zich eerst onvoorwaardelijk terugtrekt uit de Golanhoogvlakte, en dat de grens terug wordt vastgelegd zoals ze was op 4 juni 1967. Pas daarna willen ze spreken over de veiligheid, de watervoorraden en de normalisatie van de betrekkingen tussen Israël en Syrië. Een dergelijke teruggave zonder voorwaarden is voor Israël vanzelfsprekend al te riskant.

Er is in het vredesproces echter hoe dan ook al veel vooruitgang geboekt. Wij zijn optimistisch : de relatie met veel Arabische landen evolueert positief. Zo heeft de koning van Marokko, naar aanleiding van een recent bezoek van de Israëlische minister van buitenlandse zaken, de heer David Levy, voor het eerst in de geschiedenis beslist om Israël te bezoeken. En er zijn nog bezoeken van Arabische gezagsdragers, onder andere uit Oman en Jordanië. Er heerst een nieuwe positieve sfeer tussen Israël en de Arabische landen. Voor 2000 wensen we dan ook de totstandkoming van een duurzame vrede in het Midden-Oosten. Op 20 maart van dit jaar bezoekt de paus Israël en zijn heilige plaatsen. Dit kan een belangrijke psychologische bijdrage leveren aan het vredesproces.

Hoe zit het met het associatieverdrag met de Europese Unie ? Dit akkoord werd reeds geratificeerd door 13 lidstaten van de Unie. Slechts twee landen blijven nog achterop : Frankrijk en België. In Frankrijk werd gisteren op commissieniveau beslist om dit akkoord te steunen. In België werd dit akkoord reeds goedgekeurd door de Senaat en de andere gemeenschaps- en de gewestparlementen. Vandaag wordt het trouwens behandeld in de plenaire vergadering van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Enkel het Vlaams Parlement blijft voorlopig achterwege.

Dit associatieverdrag met de Europese Unie is hoofdzakelijk van economische aard. Het gaat om financiële en handelsbelangen. Europa is de grootste handelspartner van Israël. De handelsbalans vertoont een deficit in het voordeel van Europa van ongeveer 7 miljard dollar. Bovendien maakt dit verdrag een politieke inbreng van Europa mogelijk in het vredesproces. Een dergelijke dialoog is niet mogelijk zonder de ratificatie van het verdrag. De Europese Unie kan op deze manier een grotere rol spelen in het vredesproces. Ik denk dat Israël zich sterker moet oriënteren op de Europese Unie. We staan al dicht bij Amerika, maar nog niet voldoende dicht bij Europa. Ook dat is het doel van dit associatieverdrag.

II. TUSSENKOMSTEN VAN DE LEDEN

De heer Patrick Hostekint : Ik dank de ambassadeur voor zijn komst en zijn verhelderende uiteenzetting. Het associatieverdrag met de Europese Unie is commercieel-economisch zeer belangrijk. Israël wil duidelijk de banden met de Europese Unie nauwer aanhalen. Ook de EU-lidstaten hebben er vanuit economisch oogpunt alle belang bij om de banden met Israël nauwer aan te halen.

Artikel 2 van dit verdrag verwijst uitdrukkelijk naar de eerbiediging van de mensenrechten. In de Oslo-akkoorden, de akkoorden van Wye Plantation en het Sharm-El-Sheikh-akkoord van september 1999 kunnen we lezen dat Israël uitdrukkelijk de verbintenis aangaat de bezette gebieden te ontruimen. Op grond van het laatstgenoemde akkoord zou ongeveer 40 procent van de gebieden op de Westelijke Jordaanoever worden ontruimd.

In hoofde van het Palestijnse gezag en de Palestijnse bevolking blijkt echter nog steeds ernstige twijfel te bestaan aangaande de werkelijke bedoelingen van Israël. Zij trekken de realiteit van deze terugtrekking zelfs in vraag. Ondanks de uitdrukkelijke verbintenissen in de genoemde akkoorden blijft Israël immers nederzettingen oprichten in bezette gebieden. Dat is trouwens ook een van de redenen waarom dit associatieverdrag niet werd geratificeerd door het Vlaams Parlement en het federale parlement tijdens de vorige legislatuur. Hoe rijmt de ambassadeur van Israël deze akkoorden en verbintenissen met de politiek van Israël ten aanzien van de bezette gebieden en de Palestijnse autonome gebieden ?

Het associatieverdrag voorziet in het vrij verkeer van goederen, vanuit Israël naar Europa en omgekeerd. Israël bezet nog steeds een aantal gebieden. Hierdoor rijst een probleem met het principe van de territorialiteit. Zal dit vrij verkeer van goederen beperkt blijven tot het grondgebied van Israël, zoals dit werd gedefinieerd volgens de internatio-

nale verdragen ? Wat met producten die Israël produceert in bezette gebieden ?

De heer Paul Van Grembergen : De ambassadeur heeft in zijn uiteenzetting de politieke achtergrond en de politieke intenties van Israël inzake de Midden-Oosten-problematiek geschetst. Het streven naar veiligheid voor alle landen in de regio blijkt primordiaal te zijn. In de Europese Unie, in België en specifiek in Vlaanderen bestaat er een grote belangstelling voor deze problematiek. Vlaanderen heeft zich trouwens steeds positief opgesteld tegenover de joodse gemeenschap. Vlaanderen beschouwt Israël als een land dat cultureel en spiritueel met Europa is verbonden.

Elk akkoord, ook een economisch, heeft nog een dieperliggende betekenis. Elk akkoord brengt immers hoe dan ook een band tot stand tussen mensen en volkeren. Over de algemene doelstelling om een duurzame vrede tot stand te brengen in het Midden-Oosten bestaat in Vlaanderen eensgezindheid. De pogingen om tot een vredesakkoord met Syrië te komen, worden aandachtig en hoopvol gevolgd.

Er stelt zich hier echter een dilemma. Syrië vraagt dat Israël de Golanhoogvlakte principieel en zonder voorwaarden teruggeeft. Ik heb er anderzijds ook begrip voor dat Israël sluitende akkoorden en garanties wil hebben, zeker met het oog op het watertekort. De diplomatie heeft hier een belangrijke rol te spelen, en Vlaanderen wil daar – binnen zijn mogelijkheden – zeker een bijdrage toe leveren.

Dit betekent echter niet dat we geen begrip opbrengen voor de Palestijnen en het Palestijnse probleem. Historische omstandigheden hebben ertoe geleid dat de Palestijnen, via een aantal internationale akkoorden waar ze zelf geen zeg in hadden, een deel van hun grondgebied verloren. Die internationale akkoorden uit het verleden gaven Israël zijn beloofde land, maar deden tegelijk de Palestijnse gemeenschap zwaar onrecht aan. Onrecht dat naar mijn gevoel moet worden rechtgezet.

De nederzettingenpolitiek van Israël wordt dan ook met argusogen gevolgd. Ik heb zeer veel begrip voor de trauma's en verschrikkingen uit het verleden die bij de Joodse gemeenschap tot een sterke drang naar absolute veiligheid hebben geleid, maar deze mogen geen alibi vormen voor het blijvend verrichten van onrecht tegenover de Palestijnen. Dit gebeurt soms heel subtiel. Zo verkopen Palestijnen vaak zelf hun grond aan Israëli's. Het geld spreekt dan : ook wij kennen – weze het op politiek volkomen ander niveau – het probleem van het maatschappelijk verdringingsgedrag van rijkere groepen tegenover minder kapitaalkrachtige volksgroepen. De nederzettingenpolitiek mag niet zonder meer worden voortgezet.

Ik wil ook nog iets zeggen over de tewerkstellingspolitiek van Israël. Deze politiek moet maximaal gericht zijn op de Palestijnen. Nu bestaat de politiek er in goedkope Aziatische werkkrachten aan te trekken. Deze – door veiligheidsoverwegingen ingegeven – argwaan tegenover Palestijnse arbeidskrachten is nefast op korte én lange termijn. Palestijnen en Israëli's zijn als het ware gedoemd om samen te leven, en moeten dit samenleven dan ook sociaal-economisch gestalte geven.

Mijn partij zal dit associatieverdrag goedkeuren maar wenste u toch deze verzuchtingen en deze inzichten mee te geven.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de ambassadeur, we zijn erg geïnteresseerd in het vredesproces in het Midden-Oosten, en met name in een duurzame oplossing die tegemoetkomt aan de verzuchtingen van de verschillende volkeren in de regio, die al heel lang zoeken naar een vorm van vredevol samenleven. Op dit punt in de geschiedenis gekomen, kunnen we een stap vooruit zetten. Ik wil u dan ook een paar concrete vragen stellen.

Deze week verschenen in de kranten artikels over de derde fase van het interimakkoord van Sharm-El-Sheikh. Daarin stond dat Israël het eenzijdige besluit had genomen om de afgesproken terugtrekking van de militairen van de Westelijke Jordaanoever uit te stellen. Hierop kwamen heel wat reacties. Klopt het bericht ? Zo ja, waarom werd dit besluit genomen ?

Ten tweede heb ik een vraag over de nederzettingenpolitiek. Wij hebben de indruk dat er sprake is van een contradictie tussen wat er gezegd en geschreven wordt enerzijds, en de praktijk anderzijds. Kunt u dit toelichten ?

Ten derde wil ik u wat vragen over het statuut van Jeruzalem. U hebt het niet gehad over dit moeilijke probleem. Wat is de stand van zaken ? Wordt dit geen struikelsteen in het finale vredesproces ?

Mijn laatste vraag gaat over de people-to-peoplefilosofie. Soms horen we dat het vlotte verkeer van personen in de praktijk toch niet zo vlot verloopt als men wel zou mogen verhopen. Kan bijvoorbeeld een Palestijnse professor die college moet geven in een bepaalde streek, zich makkelijk verplaatsen ? Hoe zit het met mensen die moeten

worden verzorgd in het buitenland ? Kunnen zij makkelijk de grens over ?

De heer Johan Weyts : Mijnheer de ambassadeur, contacten tussen deelstaten van federale landen als Vlaanderen met Israël kunnen buitengewoon belangrijk en nuttig zijn. Op heel wat domeinen hebben we immers soortgelijke ervaringen gehad. Ik denk hierbij aan de problematiek van het samenleven van verschillende bevolkingsgroepen. Ook onze economische grootte is min of meer vergelijkbaar. We koesteren een bijzondere belangstelling voor Israël. Hier heeft altijd al sympathie bestaan voor het joodse volk. Toch leeft ook de problematiek van de Palestijnen onder onze mensen.

Twee jaar geleden maakte ik een reis in Israël en de autonome Palestijnse gebieden. Ik werd erg getroffen door de enorme veiligheidsproblemen in uw land. Wie niet ter plaatse is geweest, kan deze problemen moeilijk begrijpen. U wordt als klein land omsingeld door staten die Israël niet altijd even welgezind zijn. Toen men mij toenmaals vroeg of ik dacht dat de Golanhoogvlakte ooit kon worden teruggegeven aan Syrië, was mijn antwoord een duidelijk 'neen'. Ik zag de hoogvlakte immers als een erg vitaal element voor uw land, zowel op het vlak van de veiligheid als voor de toevoer van water. In het verleden werd reeds bewezen dat Israël makkelijk kan worden getroffen door het afsnijden van de watertoevoer.

In de Palestijnse gebieden werd ik dan weer enorm getroffen door de bijzonder slechte economische toestand van de bevolking en dan met name van de jongeren. Van een echte economie is er zo goed als geen sprake en de werkloosheid is enorm groot. Als vrede als het belangrijkste element van veiligheid wordt beschouwd, dan was het misschien niet verstandig om de Palestijnen politieke autonomie te geven als die niet kan worden geschraagd door een gezonde economische ontwikkeling.

Ik verwijs even naar de hereniging van Duitsland. West-Duitsland heeft enorme sommen geld geïnvesteerd in Oost-Duitsland zodat ook het oosten van het land zich economisch normaal kon ontwikkelen. Dit kan een voorbeeld zijn voor de Israëlische staat. Ook hij moet zorg dragen voor de economische ontwikkeling van de Palestijnse gebieden. Die ontwikkeling is een absolute voorwaarde voor blijvende en duurzame vrede.

De nederzettingenpolitiek is voor Europeanen totaal onbegrijpelijk. Alleen al vanuit psychologisch oogpunt gezien is dit beleid onzinnig. Het optreden is provocatief. Het is toch de bedoeling om een psychologisch klimaat van vrede te bereiken tussen Palestijnen en joden ? De nederzettingenpolitiek draagt zo dan ook weinig bij tot de veiligheid van Israël. Ik begrijp wel dat om bepaalde interne redenen toegevingen worden gedaan aan een aantal kleine groepen in Israël, maar voor de buitenwereld is het onbegrijpelijk dat deze politiek wordt voortgezet. Dit aspect vormt bijgevolg een grote hinderpaal voor ons om het beleid van uw regering volledig te onderschrijven.

Mijnheer de ambassadeur, het is in het Israëlische eigenbelang noodzakelijk om te zorgen voor een meer efficiënte economische ontwikkeling van de Palestijnse gebieden. Ik vraag u ook om de nederzettingenpolitiek ten minste opnieuw te bekijken en liefst om er van af te stappen.

De onderhandelingen met Syrië vormen een volledig ander punt. De president van de Verenigde Staten heeft op dit vlak grote inspanningen geleverd. Het is reeds een hele verdienste om beide partijen aan dezelfde tafel te krijgen, al zijn de concrete resultaten vooralsnog uiterst gering. Uit Rusland kwam ongeveer op hetzelfde moment een uitnodiging om in Moskou een conferentie over het Midden-Oosten te houden. Is dit positief ? Wat vindt u ervan dat de nieuwe president van deze voormalige grootmacht zich ook wil bemoeien met deze regio ? Is het niet gevaarlijk om het opnieuw tot een rivaliteit tussen twee grootmachten uit het verleden te laten komen ? Zal het vredesproces daardoor niet vertragen ?

De heer Karim Van Overmeire : Mijnheer de ambassadeur, ik zal u een zestal bondige vragen stellen. Ten eerste heb ik de indruk dat het einddoel dat Israël nastreeft in het vredesproces met de Palestijnen tot nog toe niet echt duidelijk is vastgelegd. Men lijkt de onderhandelingen te zijn begonnen zonder duidelijk zicht op de door Israël beoogde eindsituatie. Is het de bedoeling een soevereine Palestijnse staat op te richten, of wilt u de Palestijnen een statuut van autonomie verlenen binnen de Israëlische staat ? Wat is nu precies het officiële standpunt van Israël terzake ?

Mijn tweede vraag gaat over de demografische toestand. In Israël en de Palestijnse gebieden groeit de bevolking heel snel aan. Dat heeft te maken met het stijgende geboortecijfer bij de Palestijnen, maar ook met de immigratie van joodse mensen uit Rusland. Is deze immigratie nog aan de gang ? Hoe schat u de demografische groei op lange termijn in ? Omwille van de schaarste aan grondstoffen en water wordt dit immers een van de grote problemen.

Mijn derde vraag gaat over de positie van Syrië, en dan meer bepaald over de interne stabiliteit van dat land. Syrië houdt naar buitenuit het imago in stand van een land met bijzonder duidelijke machtsverhoudingen. Toch bereiken ons signalen dat de periode van president Assad bijna is afgelopen en dat er een machtsstrijd aan het ontstaan is. Volgens sommige geruchten wordt deze strijd zelfs reeds met wapens uitgevochten. In welke mate is Syrië dan nog een betrouwbare gesprekspartner ? Zullen de afspraken die nu eventueel met deze staat worden gemaakt, over 10 of 15 jaar ook door de opvolgers van president Assad worden gehonoreerd ?

Mijn vierde vraag sluit aan bij mijn vorige, en gaat over Libanon. Libanon is uit de internationale belangstelling verdwenen. Er bestaat een principieel akkoord dat Israël zich op termijn uit Zuid-Libanon zal terugtrekken. De kwestie van de Syrische aanwezigheid in de rest van Libanon is echter van de politieke agenda verdwenen. Ik heb de indruk dat ook Israël daar geen vragen meer bij stelt. Het is juist dat die Syrische aanwezigheid voor een zekere stabiliteit zorgt, maar anderzijds leeft de Libanese bevolking erdoor in een soort politiestaat waarin willekeurige arrestaties worden verricht en politieke moorden gebeuren. Staat het herstel van de Libanese soevereiniteit nog op de politieke agenda ? Waarom speelt Israël deze troef niet langer uit tijdens de internationale vredesbesprekingen ?

Ten vijfde wil ik het hebben over het associatieakkoord en de langetermijnpositie van Israël. Israël is voor het ogenblik heel sterk op het westen georiënteerd. Zal dit ook in de toekomst zo blijven, of wil Israël zich profileren als een land dat is ingebed in het Midden-Oosten ? Waar ligt de toekomst van Israël ? Dezelfde vraag kan trouwens ook worden gesteld over Turkije en Rusland. Het gaat over de identiteit en de geopolitieke situatie van staten op lange termijn.

Ten slotte wil ik me nog even aansluiten bij een opmerking van de heer Weyts. Na de Tweede Wereldoorlog heeft Europa nog lange tijd een prominente rol gespeeld in het Midden-Oosten. Die rol werd overgenomen door de Verenigde Staten. We herinneren ons de rivaliteit tussen de VS en de Sovjet-Unie nog goed. Vandaag kunnen we de VS als dominant in de regio beschouwen. Het vredesproces wordt daardoor bijna eenzijdig door de VS gecoacht. Het initiatief van de waarnemende president van Rusland, de heer Poetin, is wellicht een poging om opnieuw een rol van belang te spelen. Beschouwt u dit als positief ? Moeten we de Amerikaanse lijn volledig volgen ? Wat kan de rol zijn van Rusland en Europa ? Is er nog ruimte voor andere dan Amerikaanse initiatieven ?

De heer Stefaan Platteau : Mijnheer de ambassadeur, mijn fractie is heel tevreden met de door u verschafte toelichting. We zullen het akkoord bijgevolg goedkeuren, natuurlijk binnen de grenzen van onze bevoegdheden. Ik wil nog even de nadruk leggen op de historische vriendschap die is gegroeid tussen de Vlamingen en het joodse volk in het algemeen en Israël in het bijzonder. Tijdens de oorlog hadden immers heel wat Vlamingen hun leven veil voor joden. In Yad Vashem zijn dan ook heel wat Vlamingen opgenomen.

Toch zijn we wat bezorgd over de evolutie van de vredesgesprekken. De beoogde akkoorden moeten stap voor stap tot stand worden gebracht. Het akkoord met Syrië lijkt me heel moeilijk. De Golanhoogvlakte vormt een erg groot probleem. De hoogvlakte is militair een strategisch stuk van Israël geworden dat daarenboven erg belangrijk is voor de watervoorziening. Net zoals op vele andere plaatsen in het land werd de hoogvlakte omgetoverd van een woestijn in een groen landschap. Als Israël de ‘land for peace’-strategie erop toepast, dan geeft het een heel belangrijk stuk land weg in ruil voor vrede.

Bij de onderhandelingen is het jarenlang opgebouwde wantrouwen een ander belangrijk obstakel dat moet worden overwonnen. Ook de onenigheid binnen de Israëlische staat en de Israëlische regering moet worden opgelost. Ik denk dan aan Yitzhak Rabin die de zoektocht naar vrede met zijn leven moest bekopen.

Mijnheer de ambassadeur, wij zijn bezorgd en willen Israël graag helpen. We begrijpen de achtergrond van de nederzettingenpolitiek en weten dat die in het verleden lonend is geweest voor de staat Israël. Ik ben evenzogoed tegen oorlog, maar onderken dat een aantal oorlogen voor Israël lonend zijn geweest. We maken ons echter ernstig zorgen over de Palestijnen. Vrede is immers altijd een resultante van concessies door beide kanten. In de eerste plaats is daarvoor nodig dat men de interne onenigheid binnen Israël zou wegwerken. Pas als de verschillende partijen toegevingen doen, kan het vertrouwen ontstaan bij andere gesprekspartners.

Ik heb nog drie concrete vragen. Wat zal er met de Golanhoogvlakte gebeuren ? Zal Israël ze afstaan, ook als daardoor de watervoorziening wordt bedreigd en een grote strategisch-militaire troef

wordt afgenomen ? Zullen de troepen zich terugtrekken uit Zuid-Libanon ? Wordt deze bezetting ongedaan gemaakt ? Zal Israël inzake het nederzettingenprobleem de moed en kracht hebben om de fundamentalisten die voorstander van de nederzettingenpolitiek zijn, het zwijgen op te leggen ?

De voorzitter : Mijnheer de ambassadeur, ook ik heb nog een paar bedenkingen. Aan het begin van deze hoorzitting werd reeds vermeld dat de Vlaamse regering ondertussen het samenwerkingsakkoord op het vlak van onderzoek en ontwikkeling in de industrie – dat reeds onder de vorige legislatuur inhoudelijk-technisch volledig was afgerond – op 22 december 1999 definitief heeft goedgekeurd. Ik ben steeds een groot voorstander geweest van dat akkoord en heb er verschillende gesprekken over gehad met uw voorganger, de heer Kney-Tal. De technologische ontwikkeling en de wetenschappelijke basis zijn in Israël immers altijd heel belangrijk geweest. Ik denk daarbij ook aan de creatie van jonge bedrijven. In dat opzicht zijn er duidelijke parallellen tussen Vlaanderen en Israël. Het samenwerkingsakkoord in kwestie behoeft formeel niet te worden goedgekeurd door het Vlaams Parlement, maar het maakt wel integraal deel uit van ons beleid tegenover Israël.

Het klopt dat we te maken hebben met een dubbel verlangen. Het is vanzelfsprekend dat de veiligheid van Israël, omwille van de historische context, erg belangrijk is. U hanteert het begrip veiligheid in een heel ruime zin : het gaat om de bestaanszekerheid van een volk. Daarnaast is er de absoluut legitieme vraag van de Palestijnse gemeenschap naar een eigen land. De vraag is derhalve of er vrede moet zijn om veiligheid te creëren, of is veiligheid noodzakelijk om vrede tot stand te brengen ? Mijns inziens moeten we niet zozeer kiezen voor de ene of de andere optie, maar moeten ze beide simultaan worden benut.

Mijnheer de ambassadeur, ik zou u ook willen vragen om iets dieper in te gaan op de politieke verhoudingen in uw land en op de standpunten van de politieke fracties. In de eerste plaats zou ik willen vernemen wat de huidige regering denkt. Hoewel het logisch is dat er een variatie aan partijen bestaat, meen ik toch te weten dat een aantal fracties die deel uitmaken van de coalitie de nederzettingenpolitiek nadrukkelijk in hun partijprogramma hebben opgenomen. Zal dit niet verlammend werken voor het optreden van de Israëlische regering ? Het is erg belangrijk voor ons om zicht te hebben op de politieke stand van zaken. Wat is het gevolg van de wisselende verhoudingen in de binnenlandse Israëlische politiek op het verloop van het vredesproces ? Hoe groot is de interne graad van consensus ? Wat zijn, los van de uitdrukkelijk geformuleerde doelstellingen, de reële politieke mogelijkheden van de huidige coalitie ?

III. REPLIEKEN VAN DE HEER SHAUL AMOR, AMBASSADEUR VAN ISRAËL

De heer Shaul Amor : De vragen die hier werden gesteld, zijn zeer interessant. Het verheugt me vast te stellen dat hier zoveel belangstelling bestaat voor de problemen in het Midden-Oosten. Ik zal proberen zo direct mogelijk op uw vragen te antwoorden. Ik heb als politicus heel mijn leven gewijd aan de politieke en sociale problemen van Israël, en wens mij dan ook nu niet te verbergen achter diplomatiek taalgebruik. Het is trouwens belangrijk dat u ook eens andere informatie zou krijgen dan degene die u normalerwijze in de kranten vindt.

Er was een vraag over de mensenrechten. Het moge duidelijk zijn dat Israël het enige democratische land in het Midden-Oosten is. Uit een vergelijking met de Arabische landen blijkt dat Israël ook het enige land is dat de mensenrechten respecteert. De problemen die ter zake occasioneel wel eens rijzen, hebben te maken met de acute veiligheidskwesties waarmee Israël soms geconfronteerd wordt. Wanneer er reëel gevaar is voor terroristische aanslagen moet men effectief kunnen optreden. Twee of drie weken geleden heeft Arafat echter 20 Palestijnse professoren en intellectuelen aangehouden, gewoon omdat zij dingen vertelden die hem niet zinden en opheldering vroegen over de financiën van de Palestijnse overheid. Dat is in Israël zonder meer ondenkbaar. Iedereen heeft daar het recht op vrije meningsuiting. Daarenboven wil ik er u op wijzen dat wij een aantal veiligheidswetten van de Engelsen hebben overgeërfd. Sommige van die wetten gaan in tegen de mensenrechten. Het parlement van Israël werkt hier momenteel aan.

Heel wat vragen hadden betrekking op de nederzettingenpolitiek. Voorheen werd er in de veroverde gebieden inderdaad zeer veel gebouwd. Zij maakten immers deel uit van Israël. Deze bouwpolitiek werd stopgezet aangezien er territorium wordt teruggegeven aan de Palestijnen. Alleen echt grote gezinnen met heel veel kinderen kunnen nu nog de toestemming krijgen om een huis te bouwen in die gebieden. Het gaat in geen geval om nieuwe inplantingen of uitbreidingen. Als men zulks toch probeert, wordt het leger erop afge-

stuurd om hen te verdrijven. Ik denk dan ook dat het probleem er vooral een is van perceptie, Israël staat blijkbaar nogal zwak op het vlak van de informatie die hierover de wereld wordt ingestuurd. Er zijn immers veel meer Palestijnse dan joodse nederzettingen. In het oude deel van Jeruzalem worden honderden gebouwen neergezet zonder enige vergunning of procedure. Dit probleem heeft dus duidelijk twee kanten.

Is een volledige vrede mogelijk in het Midden-Oosten ? Ik meen van wel, maar het zal zeker niet gemakkelijk zijn. Tegenover Israël staan immers ongeveer 19 Arabische of islamitische landen. En bijna geen enkel daarvan is democratisch. Ik denk bijvoorbeeld aan Syrië, waar president Assad ziek is. Ik blijf echter optimistisch.

Volgens mij zijn er twee gevaren voor Europa, de wereld en Israël. Het eerste gevaar is het islamitisch extremisme. De extremisten vormen een minderheid binnen de islam, maar in naam van god vermoorden zij vrouwen en kinderen. Nog maar twee dagen geleden is er vlakbij Tel Aviv opnieuw een dergelijke terroristische aanslag geweest, met twintig gewonden. Dit extremisme wordt ondersteund en geleid door Iran. Het tweede gevaar zijn de drie extremistische landen die alles doen om het vredesproces te dwarsbomen : Iran, Libië en Irak. Het moge duidelijk zijn dat deze problemen niet makkelijk op te lossen zijn.

Waarde vrienden, ik heb beloofd eerlijk te zijn. Sommigen onder u zijn reeds in Israël geweest en hebben zelf kunnen vaststellen hoe moeilijk de situatie is. We zijn een klein land dat de last van de holocaust met zich meedraagt. Na de Turkse nederlaag in de Eerste Wereldoorlog kwam er een Brits bestuur in Palestina én Transjordanië. Hier vinden we de historische grond van de opdeling van wat oorspronkelijk één stuk land was, in respectievelijk Jordanië en Israël. Jordanië is in wezen een Palestijnse staat. De bedoeïenen vormen er een minderheid. De inwoners zijn Palestijnse Arabieren. De heer Van Overmeire vroeg wat het eindproduct van het vredesproces zal zijn. Wel, ik denk dat er nog een tweede Palestijnse staat zal ontstaan.

Wij blijven achter met een relatief klein stuk land, dat in het geheel niet overeenstemt met het historische groot-Israël. Wij moeten kunnen leven. We moeten onze broeders van de diaspora, die in Israël willen wonen, kunnen opvangen. We hebben ook water nodig. Met dit alles moet rekening worden gehouden. Wij beschikken dus niet over een veelheid aan opties. De Palestijnen beschikken wel over alternatieve mogelijkheden. Zij kunnen steeds in andere Arabische landen terecht. Dat geldt niet voor ons, en daarom is ons zo veel gelegen aan de veiligheid. Ik was soldaat toen Israël in 1973 tijdens de Jom Kippoeroorlog werd verrast door Egypte en Syrië. Op nauwelijks een half uur tijd stond het Arabische leger bij het meer van Tiberias. We moeten dan ook de nodige voorzichtigheid aan de dag leggen.

President Assad van Syrië vertegenwoordigt een minderheid van 20 percent Alawieten. Maar omdat hij een sterke dictator is, houdt hij stand. Als Assad er morgen niet meer is, kan de soennitische islammeerderheid zich extremistisch opstellen tegenover Israël. Wie weet zeggen zij dan dat de vredesafspraken met Assad helemaal niet voor hen gelden. Zonder de Golanhoogvlakte met haar groot strategisch belang voor Israël, zullen we ons in een onmogelijke situatie bevinden.

Het optreden van eerste minister Barak is dan ook heel dapper. De teruggave van de Golanhoogvlakte is vele jaren voor zowat alle Israëli's nagenoeg totaal ondenkbaar geweest. Nu zulks toch bespreekbaar wordt, is het dan ook maar logisch dat hij dit slechts onder bepaalde voorwaarden wil doen. Hij moet garanties hebben voor de veiligheid en de watervoorziening van Israël. De politiek om grond af te staan in ruil voor vrede is nieuw en veronderstelt dat aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan en dat zekerheden worden gesteld.

Er was een vraag over de Aziatische werknemers in Israël. Ik wil hierbij opmerken dat er in België ook veel vreemde werknemers zijn, die van overal komen. Dat is in Israël niet anders. Israël voert echter wel degelijk een politiek in het voordeel van de Palestijnen. Dat we de voorkeur geven aan Palestijnen mag onder andere blijken uit het feit dat er regelmatig van die illegale Aziatische arbeidskrachten de grens worden overgezet. Tussen Gaza en de gebieden op de Westelijke Jordaanoever heeft Israël nu een soort veilige corridor toegelaten, waarlangs 120.000 Palestijnen vanuit Gaza in Israël komen werken. Morgen komt Simon Peres aan in België : hij zal met Louis Michel en Eddy Boutmans praten over het bevorderen van de samenwerking tussen de Palestijnen en de Israëli's. Veel nieuwe bedrijven bouwen ook vestigingen in de Palestijnse gebieden, en dit mee op initiatief van Israël.

Voor wat de kwestie van de vluchtelingen betreft, is het voor u misschien interessant om te weten dat ik zelf ook een vluchteling ben. Op twaalfjarige leeftijd verliet ik Marokko, nadat familieleden van mij zonder enige reden werden vermoord tijdens

de onafhankelijkheidsoorlog tussen de Fransen en de Arabische Marokkanen. Mijn grootvader werd door buren met een hakbijl vermoord in de synagoge. Ik ben naar Israël gekomen, heb er kunnen studeren, heb er in het leger gediend en ben er uiteindelijk zelfs minister geworden. Heel anders is het de Palestijnen vergaan in hun Arabische toevluchtslanden : ze werden er in vluchtelingenkampen gestopt, waar ze nu nog steeds verblijven. Mijns inziens kunnen de Arabische landen veel meer doen om hun Palestijnse broeders te integreren. Zij beschikken hiervoor over voldoende middelen.

Dan is er de derde terugtrekking uit 5,1 percent van de territoria. In totaal zal zo 42 percent van het gebied van Israël in handen van de Palestijnen komen. In het definitieve vredesakkoord zou dit overigens nog kunnen evolueren. Uiteindelijk denk ik dat er over 1 à 2 jaar een autonome Palestijnse staat zal ontstaan.

Jeruzalem dan. Jeruzalem is de ene en ondeelbare hoofdstad van Israël, waar alle godsdiensten worden gerespecteerd. Dit moet zo blijven : Jeruzalem mag niet het monopolie worden van de islam of een van de andere godsdiensten. Jeruzalem moet een stad zijn waar iedereen welkom is. Momenteel is Jeruzalem open, al zijn er veiligheidsproblemen. Veel van de andere heilige plaatsen werden aangeboden aan de Palestijnse overheden. Zij kunnen aanspraken maken op Bethlehem, Ramallah of Jericho, en deze tot hoofdstad uitroepen. De keuze is groot genoeg. Jeruzalem van zijn kant, blijft de hoofdstad van Israël. Waarbij het natuurlijk voor zich spreekt dat er rekening dient te worden gehouden met de Arabische mensen die in Jeruzalem wonen. Ik hoop dat we in het definitieve vredesakkoord creatieve oplossingen zullen vinden die genoegdoening geven aan de beide kanten.

De heer Ramon had ook nog een vraag over het vrij verkeer van personen. Het grote probleem is als steeds de veiligheid. Daardoor rijzen de problemen. Ook ik, als ambassadeur van Israël, heb me aan strikte regels te houden wanneer ik bij het binnenkomen van Israël de veiligheidscontroles door wil. Vanuit menselijk standpunt is Israël bekend als een zeer gastvrij land. Een persoon die uit een Arabisch land komt en medisch moet worden verzorgd, krijgt alle kansen. Jordaanse families die op bezoek willen bij hun Palestijnse familie in Israël kunnen dit tot op heden, in het kader van een beleid van gezinshereniging, ook steeds doen. De Palestijns-Israëlische people-to-peoplecommissie werd onlangs overigens nog vernieuwd.

Ik dank de heer Weyts voor zijn grote sympathie voor Israël. Zijn inschatting is correct, het grootste probleem van Israël is inderdaad de veiligheid.

Hoe zit het met de werkloosheid ? 120.000 Palestijnen werken in Israël, terwijl er in Israël zelf ongeveer 9 percent werkloosheid heerst. Er zijn ook joodse Israëli's werkloos, dat geldt dus niet alleen voor de Palestijnse Israëli's. Het probleem terzake is misschien een beetje hetzelfde als in België. De werkloosheidswetten in Israël zijn behoorlijk gul, waardoor een aantal mensen eigenlijk gewoon niet willen werken. Mijns inziens gaat het dan ook niet alleen om het gebrek aan werk, maar ook om een gebrekkige motivatie. In Israël hebben we daarnaast ook veel hightech. Een objectief en mondiaal probleem is daarbij dat voor dergelijke hoogtechnologische activiteiten minder werknemers worden vereist.

Hoe zit het met Syrië en Rusland ? Voor de vrede met Syrië neemt Israël het grootste risico uit zijn geschiedenis. We gaan een strategisch gebied afgeven dat van vitaal belang is voor Israël. Vanop de Golanhoogvlakte kan men Damascus zien liggen. Syrië is geen democratisch land, dus dit is een gevaarlijke zet. Zo zullen we volgens mij echter wel tot vrede met Syrië komen.

Het Russische Midden-Oosten-initiatief moet volgens mij niet overschat worden. Het lijkt er veeleer op dat Amerika een snoepje wil geven aan de nieuwe president van Rusland, de heer Poetin. Amerika wil Rusland zijn steentje laten bijdragen tot het vredesproces in het Midden-Oosten. Nu de Arabische landen aanvaarden om de bilaterale dialoog te hervatten met Israël, mag deze eventueel plaatsvinden in Rusland. Amerika en Europa zullen echter ongetwijfeld een doorslaggevende rol blijven spelen.

Libanon – net als Israël overigens een klein land – is de facto bezet door Syrië. Momenteel leven 500.000 Syriërs op de kap van de Libanezen. Dat blijkt overigens ook voor Syrië zelf een groot politiek probleem te worden. In de eventualiteit van een vredesakkoord tussen Israël en Syrië, verliest Syrië immers meteen ook elke legitimatie voor zijn aanwezigheid in Libanon. Ook Libanon heeft recht op onafhankelijkheid en een vrij leven. Spijtig genoeg kunnen we echter niet tot een vrede komen tussen Israël en Libanon zonder Syrië. Syrië dicteert wat we al dan niet kunnen afspreken met Libanon. Los daarvan heeft eerste minister Barak echter beslist dat Israël zich hoe dan ook zal terugtrekken uit Libanon, zelfs al komt het niet tot een vredesakkoord met Syrië.

Rest mij tenslotte nogmaals mijn vriendschap tot het Belgische volk te benadrukken. Als kleine, maar complexe, landen hebben we veel zaken gemeen. We hopen, bidden en streven naar vrede. De situatie in het Midden-Oosten is echter uiterst ingewikkeld. Misschien komt ooit de dag dat ik zonder visum naar landen als Syrië of zelfs Irak of Iran kan reizen. Israël en het jodendom vertegenwoordigen een traditie van spiritualisme, het monotheïsme kwam van daar. Vrede voor ons allen in Israël en Jeruzalem is wat we hopen.

De voorzitter : Kunt u nog even ingaan op de politieke verhoudingen binnen de Israëlische regering ?

De heer Shaul Amor : De beste vraag zou ik nog vergeten !

Ten eerste dient opgemerkt dat de partijen tot ongeveer tien jaar geleden veel ideologischer georiënteerd waren dan vandaag het geval is. Er bestond vroeger een zeer strikt en duidelijk onderscheid tussen de linkse en de rechtse partijen. Er waren natuurlijk ook toen al religieuze en Arabische minderheden, maar die wogen politiek niet zo zwaar. Ik wil hier overigens opmerken dat Israël ongeveer 20 percent van de Palestijnse bevolking heeft ingeburgerd. Iets wat geen enkel Arabisch land ons nadoet. Er wonen ongeveer 1.000.000 Palestijnse burgers in Israël die even goed worden vertegenwoordigd in het parlement.

In het Israëlisch parlement en in de Israëlische regering vinden momenteel twee evoluties plaats. Ten eerste zijn de partijen, zoals reeds gezegd, minder ideologisch gericht. Hierdoor is de klassieke rechterzijde, de partij van Menachim Beghin, in wezen opgeschoven naar het centrum van de politieke kaart. Iedereen binnen de grote partijen spreekt tegenwoordig over compromissen, niemand stelt zich nog extreem op. Er zijn natuurlijk wel nog – links én rechts – extremistische minderheden, maar het gaat dan werkelijk om minderheden.

Een tweede belangrijke evolutie komt voort uit de, sinds enkele jaren vigerende, wet die voorziet in gescheiden verkiezingen voor de eerste minister en het parlement. Mijns inziens kan dit gegeven gevaarlijk zijn voor Israël. De eerste minister wordt rechtstreeks verkozen door het volk, en niet langer door het parlement. Het parlement wordt ook verkozen door het volk. Maar een Israëlisch eerste minister heeft dus niet meer ipso facto de steun van een parlementaire meerderheid achter zich. Dat heeft er mee toe geleid dat de twee grote partijen die Israël gedurende vijftig jaar hebben bestuurd, de arbeiderspartij en de rechts-liberale partij, nu minderheden zijn geworden. Zij hadden vroeger de meerderheid om belangrijke beslissingen voor Israël te nemen. Zij kunnen niet langer besluiten nemen zonder de religieuze en Arabische minderheden daarin te kennen en te betrekken. Dat is niet makkelijk werkbaar.

In het verlengde hiervan wil ik u ook nog op een ander punt wijzen. Een eventueel akkoord met Syrië zal aan een referendum worden onderworpen. Dit zal ook gebeuren voor het definitieve vredesakkoord met de Palestijnen. Op dit ogenblik bestaat er volgens de opiniepeilers in Israël echter geen meerderheid voor een akkoord met Syrië. De vertegenwoordiger van Syrië heeft immers geweigerd de hand te schudden van de heer Barak bij de besprekingen in Amerika. Dit heeft bij de Israëlische publieke opinie veel kwaad bloed gezet. De heer Barak heeft zijn persoonlijke eer gered door te zeggen dat de Syrische minister van Buitenlandse Zaken dan maar moest praten met zijn Israëlische ambtsgenoot de heer David Levy. Om echt tot een oplossing te komen zal president Assad echter zelf naar Amerika moeten komen om te praten met zowel VS-president Clinton als met eerste minister Ehud Barak. We blijven echter werken aan de vrede.

De voorzitter : Ik dank iedereen voor de open en concrete vragen, en dank insgelijks de ambassadeur voor zijn duidelijke en openhartige antwoorden.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Patrick HOSTEKINT Luc VAN DEN BRANDE